

„passende Ejendomme“ ikke skulle være blot et Supplement til de nuværende Stats-huse, disse Huse, som, om jeg saa maa sige, hverken ere til at leve eller dø paa. De ere snarere store Arbejderboliger, hvor vedkommende som Regel maa søge andet Erhverv. Vi have derfor søgt at skabe en helt anden Hustype og have sat Grænsen saaledes, at Lodderne ikke maa være under 6 Tdr. Land og heller ikke, for at det ikke skal blive rene Gaardbrug, over 16 Tdr. Land. Dette er Grænsen, som der jo godt kan blive Tale om at forskyde lidt til den ene eller anden Side. Men jeg vil dog tro, at der er ramt ret rimeligt, naar man lægger Grænsen derimellem. Efter at nu disse Jorder ere overtagne af en Kommission, hvis Sammensætning ærede Medlemmer gennem Forslaget kunne sætte sig ind i, skulle de overdrages til Kommunerne, som saa udstykke dem. Saaledes slutter dette Lovforslag og knytter sig for saa vidt til et andet, nemlig til det af vort Parti indbragte Forslag, som jeg for Kortheds Skyld vil betegne som Forslaget om Kommunefæste. Saa vide ærede Medlemmer bedre, hvad der menes, og Forslaget karakteriseres ogsaa bedre derved end ved dets egentlige Titel. Vi foreslaa, at Kommunerne skulle komme i Besiddelse af en Del Jord, og man skal da uden videre gaa over til Reglerne i den nævnte Lov, som jeg ganske vist forudsætter først bliver vedtagen, og den skal saa anvendes ved Udstykning af denne Jord. Det vil sige, man skal gaa over til, at det bliver Kommunefæste. Vi have ikke fundet nogen Grund til at forcere Afhændelsen af den offentlige Ejendom, som Samfundet nu har i Præstegaardsjorderne. Vi have derimod ønsket, at den overføres paa Kommunernes Hænder, idet den da, om jeg saa maa sige, kommer under bedre Værge, end den er i dette Øjeblik, og end den vistnok kan komme noget andet Sted end netop der, hvor vi foreslaa.

Jeg skal indrømme, at der allerede ved Indbringelsen ogsaa indenfor vort Parti er enkelte Medlemmer, som have noget afvigende Meninger og noget delte Anskuelse med Hensyn til Princippet: Ejendom eller offentligt Fæste. Det vidste vi jo i Forvejen, og det er ogsaa ret naturligt at nævne dette Forhold her, for det vil vel ogsaa være saaledes her i Tinget. Det vil jo være sandsynligt, at der indenfor alle Partier kan være delte Meninger om dette Spørgsmaal, som vel endnu ikke er kommet rigtig til Ro. Men naar vi al-

ligevel her have fastholdt dette Princip som en for Fremtiden uafviselig Betingelse overfor denne Jord, er Grunden dertil følgende: Man siger jo nok bestandig, at man skulde dog prøve dette Kommunefæste og se at gøre Erfaringer dermed. Vi have derfor ment, at der her virkelig var en Del Jord, overfor hvilken Princippet kunde gennemføres under de gunstigste og rimeligste Former, under hvilke der overhovedet kan blive Tale om at gøre en Prøve. Enhver vil nok indrømme, at Risiko kan der i og for sig ikke være derved. Vi have offentlig Ejendom, der bliver ved at være offentlig Ejendom. Den anvendes nu paa en Maade, som vel alle ere enige om er upraktisk, men nu skal den anvendes paa en anden Maade, som mange af os, i vort Parti de allerfleste, mene er langt den bedste Form og haabe skal være den fremtidige Besiddelsesform, medens andre tænke sig, at en anden Form, nemlig en Overgang til Ejendom, kunde være heldigere og derfor ogsaa kunde bruges. Alt dette er Fremtidsspørgsmaal, som der kan tales om, men alle ville indrømme, at nogen Risiko ved at gøre dette Forsøg kan der neppe være. Desuden er hele Omraadet ikke saa stort, at der synes mig at være nogen Grund til at have en mindre Basis for sine Erfaringer med Hensyn til det offentlige Fæste end den, der vilde fremkomme, naar Præstegaardsjorden gaar ind under disse Former.

Jeg vil, som sagt, haabe, at det Forslag, jeg paa egne og Medforslagsstilleres Vegne har den Ære at forelægge Tinget, maa finde en god Modtagelse. Man kunde sige, at det er noget sent paa Samlingen at komme med ny Forslag, og man kunde spørge, om jeg i Virkeligheden har nogen Forventning om at kunne bringe denne Sag til Løsning i denne Samling. Jeg tror nu ikke, at Forslaget er mere indviklet, end at dette virkelig kunde være muligt, men med de almindelige Erfaringer for Øje, særlig med Hensyn til private Forslags Fremme, tør jeg vel neppe nære den Forventning, at vi skulde kunne regne dette Forslag som endelig vedtagen Lov med ind i Høsten for det indeværende Aar. Derimod vil jeg tro, at det alligevel er rigtigt, at denne Sag drages frem til almindelig og offentlig Belysning, det tror jeg, den egner sig til, og jeg tror, at den i alle Henseender vil have godt deraf. Jeg vilde gerne værge mig imod, hvad jeg kunde tænke mig, at nogle enkelte kunde raabe efter mig om kort Tid og sige: Valgflæsk! Det have vi jo hørt saa tidt,